

METSOBLADET

Nyhetsbrev för programmet för biodiversiteten i södra Finlands skogar (METSO)
Utgivare: Jord- och skogsbruksministeriet samt miljöministeriet

Nr 1/2008

31. 1. 2008

METSO FÖRLITAR SIG PÅ FRIVILLIGT SKYDD OCH NATURVÅRD I EKONOMISKOGRAR – ARBETSGRUPPEN ÖVERLÄT SITT FÖRSLAG

Arbetsgruppen för beredning av en förlängning på METSO överlätt sitt förslag till miljöminister Kimmo Tiilikainen 8.1.2008. Enligt förslaget – handlingsprogrammet för biodiversiteten i södra Finlands skogar METSO (2008-2016) – ska skogarnas mångfald i huvudsak tryggas med frivilliga metoder. Arbetsgruppen föreslår 734 – 1 254 miljoner euro som finansiering för programmet under hela perioden. Detta skulle betyda runt 100 000 – 200 000 nya skyddshektar i södra Finland där skyddsarealen som högst fördubblas. Med den föreslagna finansieringen främjas dessutom naturvården i ekonomiskogar på 82 000 – 173 000 hektar.

Arbets sättet ändras radikalt

Under METSOs försökskede prövade man runt om i landet framgångsrikt nya metoder för skogsskydd utgående från skogsägarnas fria vilja. Arbetsgruppen föreslår att dessa skyddsmetoder blir etablerad praxis. Framöver ska skogsägarna möta samhällets efterfrågan genom att de bjuder ut sina ekologiskt värdefulla skogsobjekt för att skyddas mot en gemensamt avtalad ersättning.

- Om skyddet styrs från högre ort uppstår det ofta konflikter och långvariga besvärprocesser. Samarbete mellan aktörerna, mångsidiga metoder och frivillighet ger bättre och snabbare resultat, sade miljöminister Kimmo **Tiilikainen**.

METSOs bärande tanke är enligt Tiilikainen den att skogsägaren nu kan utnyttja sin skogsegendom på två marknader: marknaden för virkesproduktion samt, för en del av skogarna, marknaden för naturvärden. – När detta budskap når fram till skogsägarna har METSO uppnått ett av sina viktiga mål, sade han. Tiilikainen slog fast att skogarna är föremål för två stora utmaningar, skydd och ekonomibruk, och han tror att de går att kombinera.

Intelligent skyddsstrategi

Naturorganisationerna har efterlyst skyddsmål som bygger på skogsareal eller arealprocenttal i programmet. Beredningsarbetsgruppens ordförande, miljöministeriets kanslichef Sirkka **Hautojärvi** ifrågasatte de kvantitativa målen och ansåg att de inrymmer

Miljöminister Kimmo Tiilikainen tog emot METSO II –arbetsgruppens förslag av kanslichef Sirkka Hautojärvi.

en viss stagnation som är främmande för naturen. I och med att naturen och klimatet förändras snabbt behövs det enligt henne ett intelligent arbetssätt som snabbt reagerar på förändringar. – Inom METSO ville man få fram en ny lärande metod för att genomföra målen för naturskyddet i södra Finland där merparten av skogarna är i privat ägo, sade Hautojärvi. – METSO verkställs med en lärande process som lämpar sig för en föränderlig verksamhetsmiljö och som är outhärlig när klimatförändringen leder till ytterligare osäkerhet inom naturskyddet. Därför är det så viktigt med forskning, kunskap, utvärdering och uppföljning inom METSO.

Utmanande målsättningar

METSO har som mål att bromsa upp tillbakagången hos skogsnaturtyperna och skogsarterna, och att

stabilisera en gynnsam utveckling fram till år 2016. I bakgrunden finns också en världsomspännande oro för utarmningen av naturens mångfald.

Vilja att skydda skog

Enligt Hautojärvi finns det två grundläggande villkor för att målet ska nås: skyddet måste godtas av samhället och skyddstanken tas in i all verksamhet som sker i skogen. Tack vare METSO är vi nu ett steg närmare att lyckas med båda målen. – Inom METSO tror vi på människornas vilja att arbeta för naturskyddet och att morot fungerar bättre än piska, sade hon.

Arbetsgruppens förslag utgår från att inget skyddsprogram enligt naturvårdslagen börjar utarbetas. I stället för att som brukligt peka ut för skogsägarna vilka områden som ska skyddas gör man numera tvärtom. Staten meddelar vilka skyddsvärden som intresserar och inväntar sedan skogsägarnas anbud

Nya verksamhetsmodeller

Hautojärvi anser att förvaltningens sätt att arbeta måste förändras om man ska ha framgång. – Marknadsföring, kommunikation och samarbete med skogsägarna är genuint kundorienterad verksamhet, inte enbart information till medborgarna. Våra erfarenheter visar att skyddsarbete som genomförts

enligt principen "uppifrån och ned" nog kan vara effektivt, men åtminstone är det ytterst konfliktfyllt och enbart som administrativ och juridisk process oskäligt arbetsdrygt och långsamt. Med frivilligt skyddsarbete kommer vi åt de skyddade områdena genast.

Miljöministeriets naturvårdsdirektör Ilkka **Heikkinen** var inne på samma linje. Han sade att en verksamhetskultur som bygger på fri vilja är en stor utmaning för myndigheterna, men att ministeriet är redo att anta den. – Den kräver bättre samarbetsformer mellan olika organisationer, öppenhet och vilja att ta till sig nya verksamhetsmodeller, sade han.

Naturorganisationerna: programmet är bra men räcker inte till

De miljöorganisationer, Finlands naturskyddsförbund, WWF Finland och Natur och miljö, som deltog i beredningen anmälde i slutskedet avvikande åsikt till arbetsgruppens förslag och önskade fästa mer uppmärksamhet på statens skogar. Enligt Harri **Karjalainen** vid WWF finns det värdefulla naturobjekt på statens marker i närheten av befintliga skyddsområden. Karjalainen betonade också de risker som här samman med frivillighet "om ingen bjuder ut något till försäljning". Han var rädd för att den ökade efterfrå-

gan på virke ökar avverkningarna i statens skogar i närheten av skyddsområdena så att de lämnas till "holmar omgivna av kalhyggen". – Det återstår att se hur skyddsbudskapet kopplas samman med målen för ökad avverkning i Nationella skogsprogrammet, sade Karjalainen.

Harri **Hölttä** från Naturskyddsförbundet sade att det är klart att också objekt med naturvärden avverkas när skogsavverkningarna ökar i omfattning. Hölttä var dessutom orolig för om finansieringen räcker till.

När det gäller privata marker har däremot också miljöorganisationerna ansett METSO-förslaget vara "rent av utmärkt". Cirka 10 % av METSO-området består av statens skogar, men de främsta naturvärdena finns i privata skogarna vilka utgör 72 % av området.

Vilken skog som helst duger inte att skyddas

Som hjälpmedel vid valet av objekt används naturvårdsbiologiska kriterier som togs fram under METSOs försökskede. Arbetsgruppen föreslår att kriterierna ska omvandlas till praktiska anvisningar, där de regio-

nala prioriteringarna utarbetas genom arbetsgruppsarbete under år 2008. I den regionala inriktningen av skyddet och vården kan man även beakta deras verkningar på näringsverksamheten, rekreations- och turismanvändningen samt kulturvärdena.

Dubbelstrategi

Med tanke på statens skogar och redan skyddade områden baserar sig förslaget på en dubbelstrategi: å ena sidan skyddas naturvärden "där sådana finns" – också i ekonomiskogar – och å andra sidan bygger man upp nätverk av skyddsområden på längre sikt. Ambitionen är att nätverken ska finnas i synnerhet nära befintliga skyddsområden vilket ger lokal kontinuitet och större skyddsområdeshelheter. Man försöker få ytterligare 82 000-173 000 hektar objekt som tryggar mångfalden i privata ekonomiskogar. Metoderna är avtal om naturvärden på basis av naturvårdsplaner och naturvårdsprojekt.

Ett betydande steg mot enighet

I sitt avslutande inlägg ansåg miljöminister Tiilikainen att den enighet som nåtts i fråga om frivilliga metoder och privata skogar är ett betydelsefullt resultat.

TRYGGANDET AV MÅNGFALDEN I PRIVATA SKOGAR

Beredningsarbetsgruppen föreslår: naturvårdsplan, avtal om naturvärden, naturvårdsprojekt

Handel med naturvärden i ekonomiskogar är att använda sig av metoder som finansieras med stöd av lagen om finansiering av hållbart skogsbruk för att trygga områden som är små till arealen, som kräver naturvårdande skötsel eller vars naturvärden förändras samt naturvärden som ska bevaras vid sidan av skogsbruksåtgärder. Metoderna används i privatägda skogar och samfälliga skogar.

- målet är att sådana objekt som tryggar mångfalden i privata skogar ska öka med 82 000-173 000 hektar fram till 2016.

Naturvårdsplan: man letar efter objekt som uppfyller naturvårdsbiologiska kriterier på fastighetens område. I planen ingår förslag på naturvårdsarbeten vid sidan av normal skogsvård och avverkning i ekonomiskogar.

Avtal om naturvärden:

- fastighetsbestämt

- tidsbundet avtal mellan skogsägare och staten där skogsägaren åtar sig att mer omfattande än vad lagen stipulerar upprätthålla eller utöka naturvärdena

i sin skog som uppfyller naturvårdsbiologiska kriterier, och får ersättning för det

Naturvårdsprojekt

- samprojekt som ofta gäller fler än en fastighet

- rör bland annat:

- restaurering och vård av sådana livsmiljöer på mineralmarker som har förändrats eller som behöver skötsel

- tryggnad av torvmarksnaturens mångfald på trädbevuxna torvmarkstyper

- vård av solexponerade livsmiljöer och naturvårdande skötsel av karga moar

- hyggesbränning som främjar mångfalden och tryggnad av mångfalden på naturligt avbrända områden

- bevarande av grupper av naturvårdsträd som tryggar mångfalden

Att genomföra METSO-åtgärderna i ekonomiskogar kräver en ändring av lagen om finansiering av hållbart skogsbruk samt EU-kommissionens godkännande.

"Mot det lilla okända" – PUTTE fann 1 500 arter som är nya för Finland

Slutrapporten om forskningsprogrammet för bristfälligt kända och hotade skogsarter (PUTTE 2003-2007) offentliggjordes vid programmets avslutande seminarium i Helsingfors 16.1.2008. Inom forskningsprogrammet påträffades nästan 1 500 arter som är nya för Finland och av dem är 185 inte vetenskapligt dokumenterade sedan tidigare. De flesta av dessa arter tros ha levat i Finland sedan urminnes tider, men påträffades först nu.

Fart på bedömningen av hotgraden

Följande bedömning av hotgraden blir klar 2010. Tack vare den nya kunskapen kan man då bedöma hotgraden för 3 000 -4 000 sådana arter som hittills inte varit med. Då går det också att justera hotkategorin för hundratals arter som bedömts tidigare. Helt nya grupper av organismer som bedöms är till exempel svampmygga, trips, knott och styltfluga.

Många av de nya arterna hör till insekter och svampar som är taxonomiskt problematiska. Inom PUTTE rör man sig också generellt i liten skala. Till exempel

kan storleken på mikrosvampar som lever på mossor vara bara 0,1 mm.

Programmet resulterade i mängder av ny information om arternas levnadsvanor, krav på miljön, utbredning och förekomst. När det gäller de grupper av organismer som undersöktes framkommer betydelsen av murket trä, lundar och mindre livsmiljöer i skogarna, såsom källsprång, smålundar och rikkärr, för den biologiska mångfalden.

Mer information om PUTTE på miljöministeriets webbplats www.ymparisto.fi.

– Även om total enighet inte uppnåddes om statens skogar så är det nog ett betydande steg framåt om alla är tillfreds vad gäller de privata skogarna som ändå täcker 80-90 % av skogsarealen i södra Finland. För Forststyrelsens vidkommande hoppades ministern att arbetet fortsätter med avseende på det preciserade utförandet.

Principbeslut inom kort

Efter remissrundan avläts arbetsgruppens förslag till Statsrådet som i vår fattar ett principbeslut om det i samband med Nationella skogsprogrammet 2015.

Mer information om METSO:

Miljöråd Mikko Kuusinen, miljöministeriet, tfn 020 490 7113 eller 050 345 0582, mikko.kuusinen@ymparisto.fi

Överinspektör Marjukka Mähönen, jord- och skogsbruksministeriet, tfn (09) 160 54626, marjukka.mahonen@mmm.fi.

METSOs websidor: www.mmm.fi/metso eller www.ymparisto.fi/metso

